

Název: Multimediální CD Etologie a welfare hospodářských zvířat

autor: Společnost pro zvířata – z. o. ČSOP

I. Summary – souhrn:

CD Etologie a welfare hospodářských zvířat obsahuje základní informace o etologii a základních požadavcích na welfare (pohodu) hospodářských zvířat a o problémech, které intenzivní zemědělství zvířatům často způsobuje. Obsah se týká především těchto hospodářských zvířat: skotu, hrabavé drůbeže, prasat, koní, ovcí a koz. Krátce jsou zmíněny i další chovy (jelenovití, kožešinová zvířata, výkrm hus)

Kapitoly jsou doplněny fotografiemi a krátkými ukázkami v češtině z etologických filmů.

II. Úvod

Pět hlavních kapitol pojednává o **Etologii a welfare**: hrabavé drůbeže, skotu, prasat, ovcí a koz a koní, doplňují kapitoly Využití etologie zvířat (Co je welfare, Potřeby zvířat a welfare, Pět svobod) a Přílohy (Ošetřovatel a zvíře, Design pomůcek, Další chovy). Kapitoly jsou doplněny fotografiemi a krátkými ukázkami v češtině z etologických filmů (film Humane Slaughter - Taking Responsibility/Humánní porážka - Být odpovědní, film Stimulus Response/Podnět a reakce).

Dále CD obsahuje PREZENTACE (ppt) o Etologii a welfare výše uvedených druhů hospodářských zvířat, DOKUMENTY (pdf) o etologii výše uvedených druhů zvířat, všechny ukázky FILMŮ, KONTAKTY na autory a instituce, ODKAZY na mezinárodní organizace včetně EU, přehled důležité LEGISLATIVY ČR a EU k ochraně zvířat (stav ke konci 2004) a SLOVNÍK základních etologických pojmů.

CD je určeno pro pracovníky v zemědělství, školy, chovatele hospodářských zvířat a pod. Vytvoření CD finančně podpořilo Ministerstvo zemědělství ČR.

Multimediální CD je určeno pro zemědělské a veterinární školy, chovatele hospodářských zvířat a další pracovníky v zemědělství. Kromě textu a fotografií obsahuje CD také filmové a zvukové ukázky.

CD bylo vytvořeno podle slovenské předlohy "Etologia a welfare hospodárskych zvierat" © Sloboda zvierat, 2004.

Vytvoření CD finančně podpořilo Ministerstvo zemědělství ČR.

V CD jsou použity sekvence z filmu Humane Slaughter - Taking Responsibility, britské organizace Humane Slaughter Association - HSA, z filmu Podnět a reakce, organizace Association for the Study of Animal Behaviour, fotografie mezinárodní organizace pro ochranu hospodářských zvířat Compassion In World Farming - CIWF.

© Společnost pro zvířata - z. o. ČSOP, 2004

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ ČESKÉ REPUBLIKY

SLOBODA ZVÍŘAT CIWF

DOKUMENTY SLOVNÍK FILMY LEGISLATIVA ODKAZY KONTAKTY PREZENTACE

Etologie a welfare hospodářských zvířat

Všeobecná etologie a welfare skotu
Kapitola 1 Kapitola 2 Kapitola 3 Kapitola 4
Kapitola 5 - Welfare skotu

Etologie a welfare prasat
Kapitola 1 Kapitola 2 Welfare prasat

Etologie a welfare ovcí a koz

Etologie a welfare hrabavé drůbeže

Etologie a welfare koní

Využití etologie v praxi
Co je welfare Potřeby zvířat a welfare Pět svobod

Přílohy
Ošetřovatel a zvíře Design pomůcek Další chovy

UKÁZKY Z KAPITOL

Všeobecná etologie a welfare skotu

Chování podle funkčnosti rozdělujeme na:

Udržovací chování – udržuje základní životní projevy, je podmíněně metabolickými procesy (pohyb, odpočinek, získávání potravy, příjem krmiva, pití, kálení, močení, komfortní chování).

Rozmnožovací chování – výběr partnerů, páření, porod, péče o potomstvo a výchova mladých zvířat.

Adaptační chování – přizpůsobování se vnějšímu prostředí.

Společenské (sociální) chování – vzájemné rozeznávání, vztah s druhými jedinci, komunikace, konfliktní chování, hraní.

Abnormální chování – patologické úchytky od normálního chování.

Učení

Odstav telat

Telata masného skotu obvykle sají prvních šest měsíců života. Krávy nechávají svá mláďata ležet v určité vzdálenosti od stáda a vrací se k nim čtyři- až šestkrát denně, aby je nakrmily. Větší telata se přes den drží ve společnosti dalších telat, přes noc leží se svými matkami. Odstav telat u mléčného skotu probíhá většinou do 24 hodin, aby tele mohlo několikrát přijmout dostatek mléčiva. Pokud je tele po několik dní u matky, nebo je k ní několikrát denně přiváděno, vytvoří si obě silnou emoční vazbu. Je-li toto tele odděleno od matky dříve než za šest měsíců, prožívají oba těžké a dlouhotrvající strádání.

Porážka

Podmínky a postup porážení zvířat jsou přesně uvedeny v zákoně a jeho vyhlášce a směrnicí EU. Je nanejvýš nutné zvířata správně omráčit. Většina stresu v poslední den života zvířat je z důvodu nevhodné manipulace, přepravy a čekání na jatkách.

Etologie a welfare prasat

Potřeba ryti

Prasata v přírodě získávají potravu především z půdy. Prasata mají potřebu trávit určitý čas rytím ve vhodném materiálu.

Podestýlka uspokojuje potřebu ryti.

Březi prasnice a prasníčky

a) Individuální kotce:

- prasnice zde stojí a leží na betonu, rozměry umožňují pouze krok vpřed nebo vzad,
- nemají možnost pohodlného odpočinku, protažení končetin,
- tepelný stres vzniká při nízkých teplotách, prasatům hrozí také stres z horka (nemohou se potít),
- častěji se vyskytují poranění na nohou, záněty kloubů, odřeniny kůže, infekce,
- pokud je podlaha vlhká a špinavá dochází k infekcím močového ústrojí.

Prasnice často sedí v „psi“ pozici, ležení a stání je velmi nepohodlné a jiná možnost není.

Film: Stereotypní chování prasnic

Etologie a welfare ovcí a koz

Ovce a kozy se u nás chovají na produkci masa a mléka. Chovat ovce pro vlnu se ekonomicky nevyplácí.

V současnosti má chov ovcí značný vliv na ekonomiku převážně Nového Zélandu a Austrálie. Naopak tři čtvrtiny světové populace koz se v současnosti nacházejí v rozvojových zemích třetího světa.

Kastrace, krácení ocasu

Kastrace a krácení ocasů pomocí gumových kroužků nejsou zakázány, ale nedoporučují se, i když je to pro chovatele jednodušší. Zvířatům zatíva odumírá tkáň, je to bolestivé.

Odrohování

Odrohování a tlumení růstu rohů je nejlépe provádět preventivně. Zákon umožňuje provést zákrek bez znecitlivnění, za stanovených podmínek, do 4 týdnu věku (u kůzlat a telat).

Etologie a welfare hrabavé drůbeže

Klíčovou časovou periodou pro vtlačení informací, které ovlivňují utváření sociálních vztahů, rodičovského a sexuálního chování, je rozmezí 9-20 hodin po vylíhnutí.

Kuřata ve věku 7 dní mají schopnost registrovat matku a jiná kuřata na vzdálenost 10 metrů.

Identifikačními znaky pro rozpoznání jsou vzhled a zvuk.

Kvočna svolává kuřata (10-14 dní věku) po vzdálení se na víc než 4 metry.

Základní potřeby a projevy přirozeného chování domácích slepic – hnízdění

Snášet vejce do hnízda je silná vnitřní potřeba slepic. Pokud je jim odepřena, slepice trpí.

 Film: Potřeba zvířat aktivně konstruovat hnízdění nosnic

 Film: Zvířata se učí – nosnice 2

Základní potřeby a projevy přirozeného chování domácích slepic – hrabování

Vrozeným instinktivním chováním hrabavé drůbeže je hrabování, tj. sezení na vyvýšených místech, čímž se chrání před predátory ze země.

Co je welfare

CO JE TO WELFARE?

Termín welfare se používá k vyjádření stavu zvířat. Slovo welfare pochází z angličtiny, do češtiny se překládá slovem PŮHODA.

O dobrém welfare hovoříme tehdy, kdy chované zvíře žije v takových podmínkách, které jsou v souladu s jeho biologickými potřebami včetně potřeb:

- fyziologických,
- a hlavně etologických.

Welfare můžeme definovat jako komplexní stav nemateriálního (mentálního) a fyzického zdraví, při kterém je zvíře v harmonii s prostředím, které odpovídá jeho potřebám.

Film: Jak zvířata uvážují?

Welfare zvířat

Moderní technologie chovu zvířat mohou vytvářet úplně odlišné podmínky prostředí, než jaké jsou ve volné přírodě nebo v tradičních chovech.

Často se používají nevhodná řešení individuálního a skupinového ustájení, omezuje se životní prostor. Hovoříme o zhoršování welfare zvířat.

Zvířata nemají možnost projevit své přirozené chování, proto naopak často zaznamenáváme poruchy chování nebo chování abnormální.

Potřeby zvířat a welfare

Behaviorální potřeby

- a) zabezpečení možnosti přirozeného chování
- b) zabránění utrpení (aktivní krutost)
- c) zabránění utrpení způsobené nedbalostí, nezájmem a nedostatkem znalostí o chovu zvířat u chovatele (pasivní krutost)
- d) zabezpečení vhodných podmínek prostředí a sociálních podmínek

Ošetřovatel a zvíře

Vztah zvíře – člověk a naopak

- Následkem výrazných změn v živočišné výrobě v průběhu minulého půlstoletí neumožňují technologie chovu příliš velký kontakt mezi ošetrovatelem a zvířetem, což vede ke zhoršení jejich vztahů.
- Zvířata většinou nepoznají svého chovatele dostatečně dobře, aby v nich jeho pokojný hlas vyvolal klid a jistotu a získal tak jejich důvěru. Mohou mít z člověka obavy, vlivem negativních zkušeností.
- Stále vzrůstá počet informací, které nevyvratitelně poukazují na to, že pozitivní vztahy mezi člověkem a zvířetem vedou ke zvýšení pohody (welfare), produktivity i zdraví zvířat.

Film: Využití chování zvířat v praxi

Společnost pro zvířata – z. o. ČSOP, Lublaňská 18, 120 00 Praha, s.pro.zvirata@ecn.cz,
www.spolecnostprozvirata.cz, www.alternativeeducation.org